

Begeleiding van de transitie naar agro-ecologie

2018-2022

LLAEBIO DRAAIT DOOR
8 september 2022

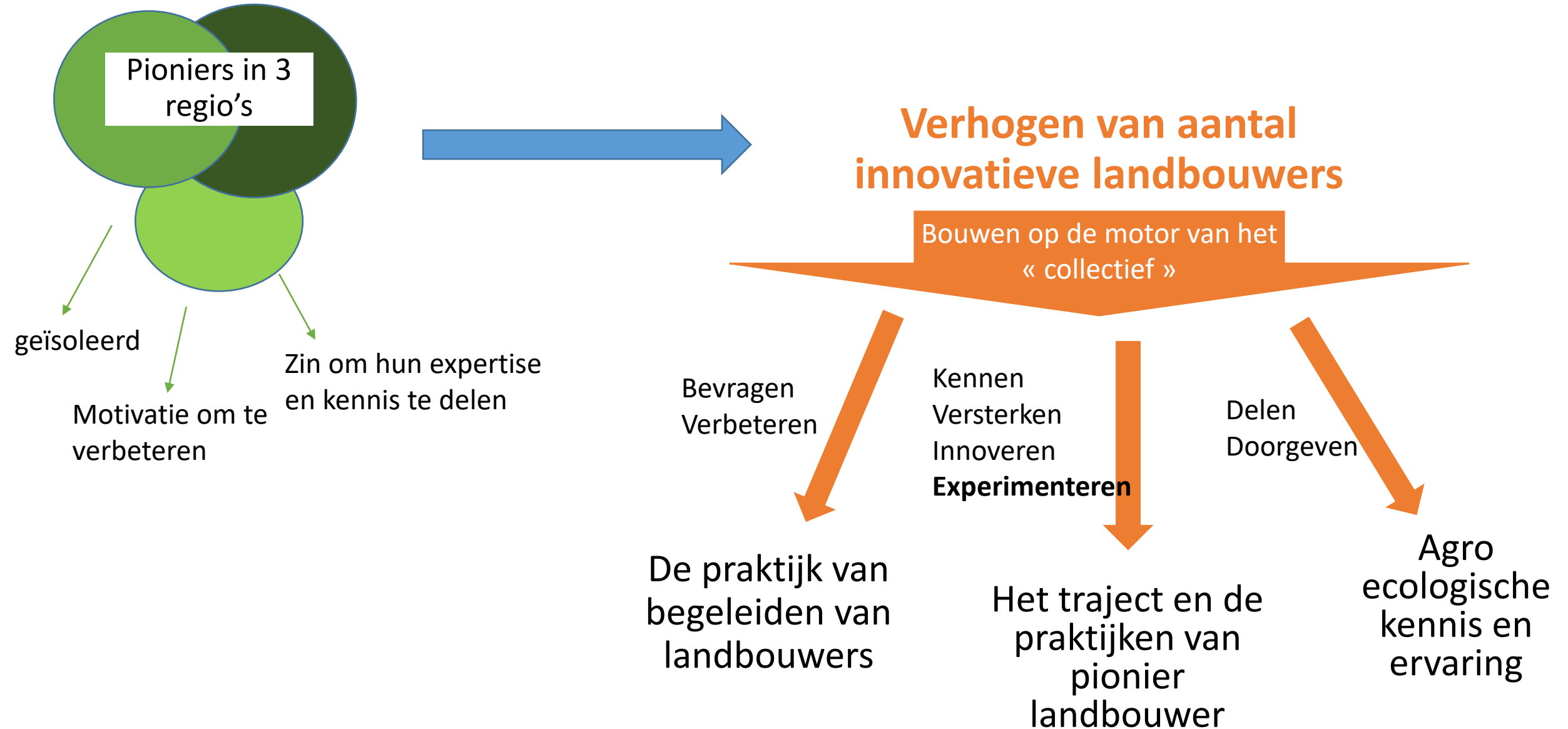
TRANSÆ - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

TRANSAE - 2018-2022

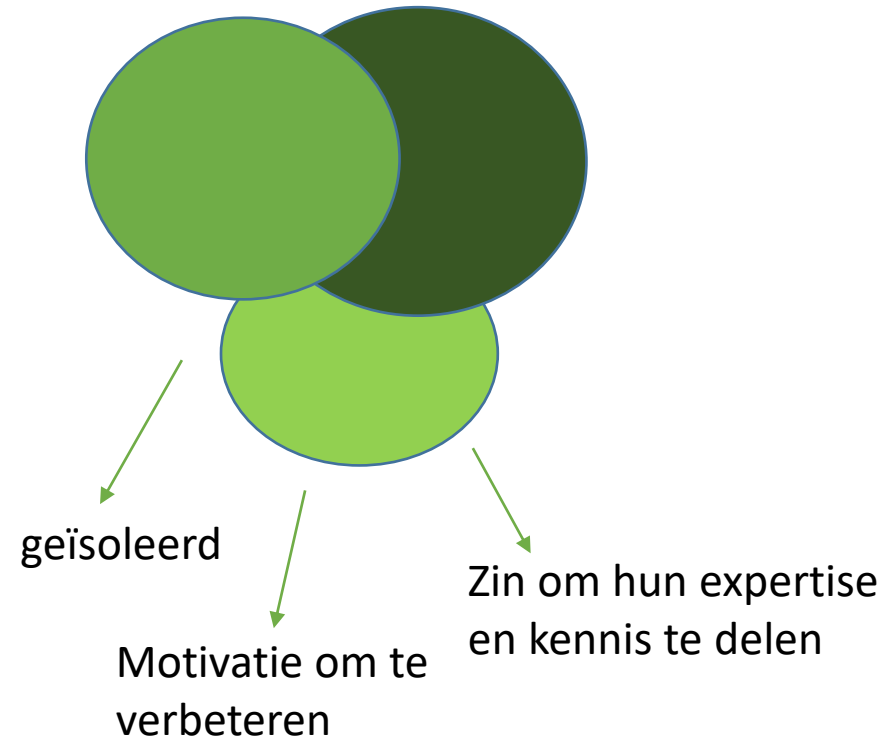
Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

TRANSAAE - 2018-2022

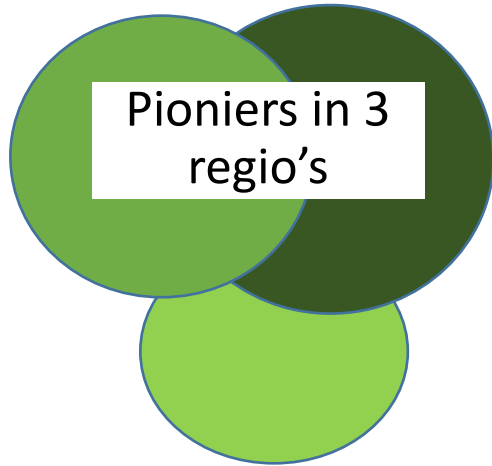
Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

Pioniers in 3 regio's

TRANSAAE - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

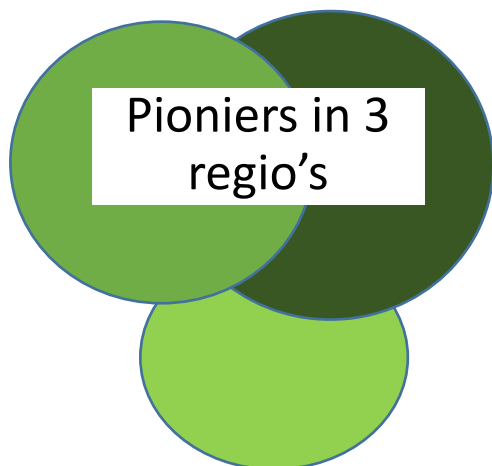
Vlaanderen (Inagro)

- Nieuw opgericht vanuit gedeelde problematiek rond duurzaam bodembeheer
- Eerste bijeenkomst 2019
- 8 landbouwers (variatie in ervaring)
- WhatsApp, bedrijfsbezoeken
- Groep blijft bestaan na afloop project
- Succesformule:
  - Opbouwen netwerk (investeren in kennismaking)
  - Peer to peer leren, ondersteund door adviseur
  - Geen nauw afgebakende tests

TRANSAE - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

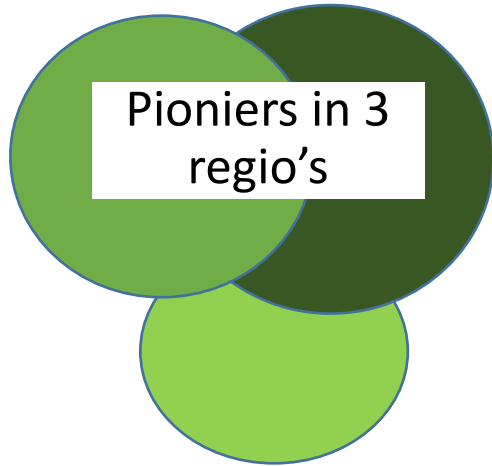
Wallonië (CRA-W en Greenotec)

- Opgericht in 2017
- 20 landbouwers
- Thema: conserveringslandbouw (Bio en niet-bio)
- Moeilijk om groepsdynamiek te bevorderen
  - Bio versus niet-bio leidt tot spanningen
  - Opsplitsen groep volgens subthema's

TRANSAE - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

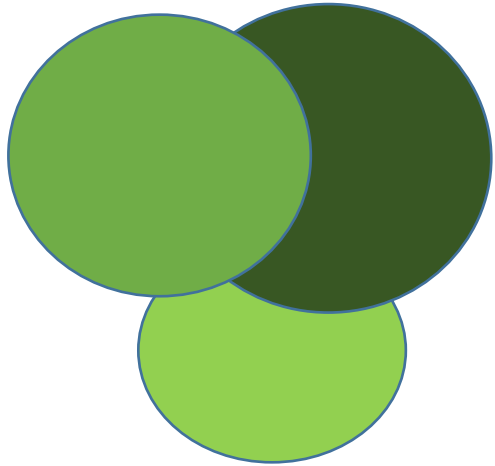
Noord-Frankrijk (PNR-CMO, IP)

- Opgericht in 2013 vanuit brede visie: ijveren voor mens- en milieuvriendelijke landbouw
- Vooral melkveehouders
- Peer to peer leren staat centraal
- Ontstaan van subgroepen (begrazen, voorjaarskalven, etc)
- 2022: 14 landbouwers

TRANSAE - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

**Verhogen van aantal
innovatieve landbouwers**

Bouwen op de motor van het
« collectief »

Kennen
Versterken
Innoveren
experimenteren

- Inzicht in traject en de praktijken pioniers:
probleemdefinitie
  - Consensus rond experimenten
  - Resultaten worden gedeeld

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

Experimenteren: nieuwe praktijken

- Stalstro vervangen door houtkrullen (Frankrijk)
- Gegroepeerd voorjaarskalven (Frankrijk)
- Optimaliseren begrazing (Frankrijk)
- Experimenteren met gereduceerde grondbewerking (Wallonië, Vlaanderen)
- Complexe mengsels van groenbedekkers (Vlaanderen)
- Gereduceerd gebruik van pesticiden (Vlaanderen, Wallonië)
- Directe inzaai (Frankrijk)
- Etc...

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

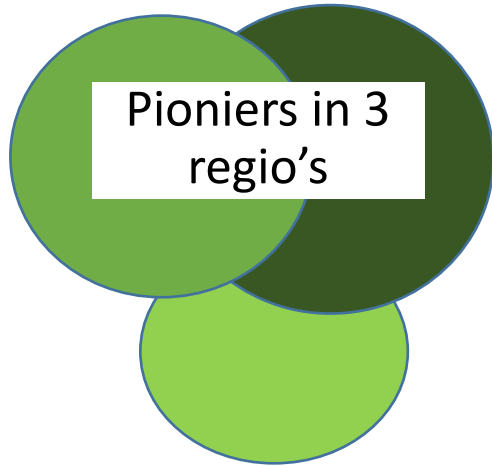
Experimenten: opbouwen van ecologische kennis

- De sliptest: indicator voor bodemleven
- herbergen van loopkevers
- Impact van praktijken op biomassa regenwormen (mosterdtest)
- ...

TRANSAE - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

Verhogen van aantal
innovatieve landbouwers

Bouwen op de motor van het
« collectief »

Delen
Doorgeven

Agro
ecologische
kennis en
ervaring

TRANSÆ - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

TRANSAAE - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

Vertrekken vanuit uitdagingen/probleem

*“Hoe omgaan met verschillen in visie om te **komen tot een gezamenlijk geconstrueerd alternatief** waarin iedereen zijn weg kan vinden?”*

Groepsamenstelling

*“Hoe leiding geven aan **een groep met verschillende waarden en visies?**”*

Faciliteren van groepen

*“Hoe om te gaan met een persoon in een groep die nogal verdeeld is, die niet erg openstaat voor dialoog en die een **negatieve invloed heeft op de dynamiek van de groep?** Hoe ga je om met bepaalde persoonlijkheden, hoe betrek je alle deelnemers erbij? Welke technieken kan ik als moderator in bepaalde omstandigheden gebruiken?”*

Groepsdynamiek

“Hoe kunnen we ervoor zorgen dat een interventie van een expert de landbouwers iets oplevert in termen van leren? Hoe kan de afstand tussen de onderzoeker/expert en de landbouwer worden verkleind?”

Rol van adviseur

*“Hoe helpen we **de reflectie binnen de groep om tot oplossingen te komen?**”*

*“Hoe moet worden omgegaan **met variaties/onregelmatigheden in de deelname van landbouwers**, zodat de groepsdynamiek er niet door wordt verstoord? “*

“Hoe kunnen wij voorkomen dat de landbouwers, vooral zij die ook deel uitmaken van andere groepen, overbelast raken?”

Begeleiden van transitie door experimenten op landbouwbedrijven

- **Experimentele vrijheid:** omgaan met onverwachte veranderingen (weer, beschikbaarheid machines, zaden, etc). Hoe rigide is het protocol?
- Interesse landbouwer verzoenen met interesse onderzoeker?
- Verschil in context maakt wetenschappelijke valorisatie niet evident
- Nauwgezette opvolging is tijdsintensief: taakverdeling onderzoeker versus landbouwer
- Opzet van langetermijn experimenten?
- Hoe omgaan met financiële risico's?
- etc

TRANSAE - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

Begeleiden van transitie door experimenten op landbouwbedrijven

Vlaams netwerk:

- Geen nauw afgebakende experimenten
- Individueel experimenteren
- Technische ondersteuning door Inagro
- Meer gestructureerde opzet in de toekomst?

Verschillende aanpak: beschikbaarheid middelen/personeel; hoe lang bestaat een netwerk, flexibiliteit vereist!

Waals netwerk:

- Elke landbouwer stelt 1 ha ter beschikking voor experimenten
- Verbintenis van 3 jaar (incl financiële afspraken mbt risico's)
- Technische procedure + aangewende middelen worden vastgelegd + opvolging (indicatoren)
- Greenotec: technische begeleiding; CRA-W opvolging + metingen

Frans netwerk geïnspireerd door Waals netwerk

TRANSÆ - 2018-2022

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

Meer weten??

Lees onze eindbrochure: via mail naar jo.bijttebier@ilvo.vlaanderen.be

Bezoek de website: [Ontvangst | Transae | Transition vers l'agro-écologie](#)

Of contacteer:

Jo Bijttebier

Franky Coopman: franky.coopman@inagro.be:

Dieter Depraetere: dieter.depraetere@inagro.be

Één van de pioniers

De diversiteit aan rollen van een adviseur

- **De expert:** kennis aanbrengen, advies geven over landbouwpraktijken, de impact opvolgen van nieuwe praktijken op het bedrijf, toegang faciliteren tot kennis, technieken, machines
- **De facilitator:** helpen bij het (re)formuleren van vragen, het opstellen van een actieprogramma samen met de landbouwers, faciliteren van een productieve groepsdynamiek tijdens
- **De communicator:** organiseren van info avonden, nieuwsbrieven, mailings
- **De organisator:** organiseren van samenkomsten,
- **De administrator:** faciliteren van administratie in aanvragen subsidies.
- **De mediator:** het verdedigen van belangen in politieke kringen, linken leggen tussen projecten waar landbouwers in betrokken zijn

Begeleiden van de transitie naar agro-ecologie

Een diversiteit aan competenties van adviseurs

- **Basishouding:** ondersteuning in het oplossen van problemen
- **Inhoudelijk competent:** geloofwaardig, kennis van het onderwerp en kunnen toepassen in de context
- **Communicatieve vaardigheden:** individuele begeleiding en groepsbegeleiding
- **Analytisch vermogen:** verbaal en non-verbaal gedrag interpreteren,
- **Methodologische vaardigheden:** proces van probleemoplossing ondersteunen
- **Organisatorische vaardigheden:**
- **Managementvaardigheden:** neutrale gelijkwaardige positie innemen, inclusief het vermijden van rolconflicten
- **Zelfreflectie:** inzicht in eigen competenties, waarden
- **Leergierigheid:** levenslang leren
- **Durf:**
- **Systeemvisie:**
- **Openheid:** eigen standpunt niet opdringen
- **Luisteren:** empatisch kunnen luisteren